

OP UW VERZOEK

Heeft U een vraag over de verzorging of determinatie van een bepaalde slang? Wij zullen trachten in deze rubriek Uw vraag zo goed mogelijk te beantwoorden.

Als U wilt weten welke slangen in een bepaald gebied voorkomen of als U om literatuur over een bepaald onderwerp of land vraagt, dan zal Uw vraag in de rubriek LITERATUUR behandeld worden.

Kunt U mij informatie geven over de slangen van het genus *Malpolon*?

C.C. de Haan, Grondzeiler 61, 1035 AM Amsterdam.

DE SLANGEN VAN HET GENUS MALPOLON.

Door: A.B. van Woerkom, Baarnseweg 6-a, 3735 MG Bosch en Duin.

Inhoud: Het genus *Malpolon* - Determinatietabel - Beschrijving van de soorten - Literatuur.

HET GENUS *MALPOLON*

Malpolon Fitzinger, 1826

1826 *Malpolon* Fitzinger, Neue Classif. Rept., p. 29, 31. Species typica: *Natrix lacertina* Wagler, 1824.

De slangen van het genus *Malpolon* zijn nauw verwant met o.a. de haakneusslangen (genus *Rhamphiphis*) en de zandrenslangen (genus *Psammophis*). Ze komen voor in zuid Europa, noord Afrika, Klein-Azië en Arabië. Het zijn opisthoglyfe slangen en hebben in de bovenkaak onder de achterrand van het oog 1 of 2 zeer lange gegroefde giftanden staan.

We kennen de volgende soorten en ondersoorten:

Malpolon moilensis (Reuss, 1834)

Malpolon monspessulanus monspessulanus (Hermann,
1804)

Malpolon monspessulanus insignitus (Geoffroy,
1827)

DETERMINATIETABEL

De verschillende soorten en ondersoorten kunnen met onderstaande determinatietabel worden herkend.

- 1a. Eén loreaalschild; meestal minder dan 68 paar subcaudalen (onderstaartschubben); er zit geen "deuk" voor de ogen en op de kop
..... *Malpolon moilensis*
- b. Twee loreaalschilden, 68 of meer subcaudalen; een "deuk" voor de ogen en op de kop ... zie 2
- 2a. Meestal 17 rijen dorsalen (rugschubben); volwassen slangen hebben geen "zadelvlek"
..... *Malpolon monspessulanus insignitus*
- b. Meestal 19 rijen dorsalen; slangen, ouder dan ongeveer een jaar hebben een "zadelvlek"
..... *Malpolon monspessulanus monspessulanus*

BESCHRIJVING VAN DE SOORTEN

Malpolon moilensis (Reuss, 1834)

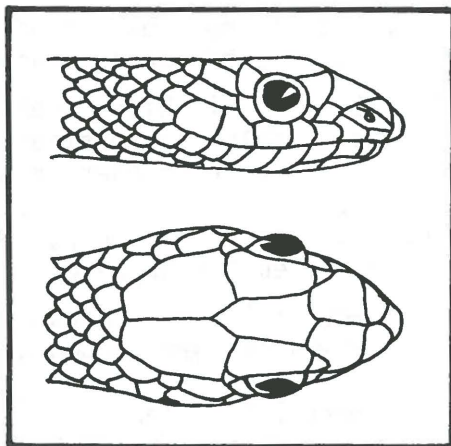
1834 *Coluber moilensis* Reuss, Mus. Senckenberg, Vol. 1: 142. Terra typica: Moila (Arabische kust van de Rode Zee).

Kramer & Schnurrenberger (1963) wijzen er op dat *Malpolon moilensis* qua betanding, schedelbouw, beschubbing, imponeergedrag en biotoopkeuze meer verwantschap toont met *Rhamphiophis oxyrhynchus* dan met *Malpolon monspessulanus*. Zij durven echter geen uitspraak te doen of *moilensis* in het genus *Rhamphiophis* geplaatst moet worden.

Uit Kordofan (Soedan) heeft Werner (1919) *Malpolon cordofanensis* beschreven. Sinds Flower (1933) wordt deze soort echter in de lijst van synoniemen van *Malpolon moilensis* opgenomen. Niettemin zeggen Kramer & Schnurrenberger (1963) dat de verschillen tussen beide vormen zo groot zijn, dat geen verwarring mogelijk is.

Nederlandse naam: Moilah slang of Arabische hagedislang.

Beschubbing: 1 Loreaalschild; 1 (soms 2) preocularen; dorsalen in 17 rijen, vlak voor de cloaca in 13 rijen; 152-180 ventralen; 48-73 paar subcaudalen. Tussen de dieren uit Arabië en uit noord Afrika zit een duidelijk verschil in het aantal ventralen.

Afb. uit Villiers, 1975.

Bovendien is (als men weet waar een bepaald dier vandaan komt) meestal aan de hand van het aantal ventralen het geslacht te bepalen.

Dieren uit Arabië:	♂♂	164-174	00	174-180
Dieren uit n.Afrika:	♂♂	152-162	++	157-174

(Gegevens uit Kramer & Schnurrenberger, 1963 en uit Leviton, 1967).

Lengte: tot 91 cm (staartlengte 16,5 cm). De verhouding van de staartlengte ten opzichte van de totale lengte is voor beide geslachten gelijk, namelijk 17-20%.

Kleuren: Grijs tot geel op de rug, met kleine

Afb. 1. *Malpolon moilensis*. Foto: C.C. de Haan.

bruine of zwarte vlekken. Achter de mondhoeken één of twee donkere schuine strepen. De onderzijde is eenkleurig wit of met roodachtige vlekken. Zie Afb. 1.

Verspreidingsgebied: In Marokko waarschijnlijk slechts in het zuiden (echter ook éénmaal bij Fez beschreven), van hieruit langs de hele Sahara, via Egypte tot in Arabië, Irak en Perzië. Ook in Mauretanië en in de rotsmassieven van de eigenlijke Sahara ontbreekt de soort niet. Zie kaart 1.

Biotoop: In uitgedroogde bronnen, bij bronnen met water, in wadi's en in steenwoestijnen met weinig vegetatie.

Voedsel: Het is een schemerings- en nachtdier dat hagedissen, muizen, slangen en vogels eet. De dieren schijnen in gevangenschap gemakkelijk te

houden te zijn (er werd echter niet bij vermeld in welk land dat was). Jonge dieren eten hagedissen.

Imponeergedrag: *Malpolon moilensis* kan, net als de cobra, de hals uitspreiden tot een "capuchon". Scherer (1908) beschrijft in een schitterend verhaal hoe hij in de vrije natuur twee van deze dieren (toen nog bekend onder de naam *Coelopeltis producta*) ontmoette. De dieren zouden na enige maanden gevangenschap bovengenoemde gewoonte verliezen.

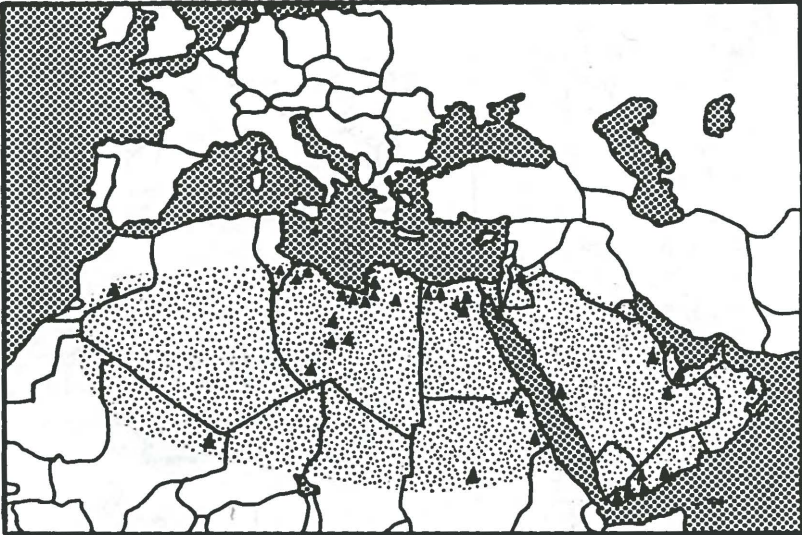
Giftigheid: Kramer & Schnurrenberger (1958) melden een beet van deze slang, waarbij het slachtoffer het er maar net levend vanaf bracht. Onmachtigheid en afwezigheid van het slachtoffer hielden tot ongeveer drie maanden na de beet aan en de plaatselijke verwondingen aan de hand waren dermate, dat verscheidene vingers geamputeerd moesten worden! Bij muizen treedt de dood bijna ogenblikkelijk in.

Malpolon monspessulanus (Hermann, 1804)
1804 *Coluber monspessulanus* Hermann, Obs. Zool.,
Vol. 1: 283. Terra typica: Montpellier,
Frankrijk.

De bekende "gelaatsuitdrukking" van *Malpolon monspessulanus* is welbekend, en waarschijnlijk de gemakkelijkste manier om het verschil met andere slangen aan te geven.

Nederlandse naam: Hagedisslang of Montpellier slang.

Beschubbing: 2 Loreaalschilden; 1 preoculaarschild; dorsalen in 17 (oostelijke ondersoort) of in 19 (westelijke ondersoort), vlak voor de cloaca in 15 rijen; 160-190 ventralen; 68-102 paar subcaudalen.

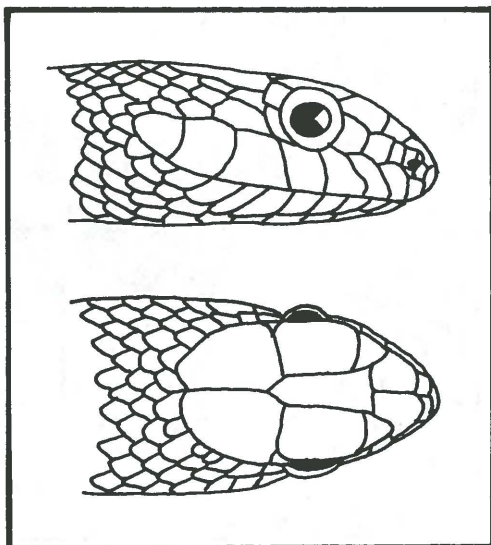
Kaart 1. Verspreidingsgebied *Malpolon moilensis*.

Lengte: tot 200 cm (staartlengte 35 cm).

Kleuren: De jonge dieren zijn olijfgroen tot bruinrood, met midden op de rug een lengterij grote, licht- tot donkerbruine vlekken en op de zijden 2 of 3 rijen witte en zwarte vlekjes. Bovenop de kop en op de supralabialen (bovenlipschilden) hebben de slangetjes een vlekkenpatroon van lichte streepjes of vlekjes. Bij volwassen dieren is de rug effen olijfgroen tot gevlekt roodachtig bruin. De zijden zijn vaak donkerder gekleurd met witte vlekken. De onderzijde is geelachtig wit, met of zonder bruine of olijfgroene vlekken, soms geheel zwart. De vrouwtjes zijn vaak bonter getekend dan de mannetjes. Zie ook bij "geslachtsonderscheid" en bij "ondersoorten". Zie Afb. 2.

Verspreidingsgebied: Van Marokko, door Algerije langs de noordkust van Afrika tot in westelijk Arabië, Irak, Sirië, Klein-Azië, Kaukasus, Kazakstan, zuidelijke Balkan, langs de Joegosla-

vische kust van de Adriatische Zee, in Italië in Trentino (geïsoleerd) en ten westen van Genua, langs de Franse Riviera en op het Iberisch Schiereiland. In de Middellandse Zee op Cyprus en verder op de Griekse eilanden Korfoe,

Kefalinia, Zakynthos, Euboea, Samothraki, Samiopoula (Jaap van Wingerde, persoonlijke mededeling), Skopelos, Hios en Thassos.

Op de Joegoslavische eilanden: Kres, Krk, Čiovo, Drvenik Mali, Šolta, Brač, Korčula, Mliet, Hvar en Šipan. En tot slot op het Tunesische eiland Lampedusa.

Volgens Marx (1968) komt deze slang niet in de Sinaï voor. Er is in de vorige eeuw ooit één exemplaar uit de Sinaï beschreven, maar Marx betwijfelt de juiste determinatie daarvan. Zie kaart 2.

Biotoop: Alle soorten droge plaatsen met hoofdzakelijk lage vegetatie. In de bergen tot op een hoogte van ca. 2000 m.

Voedsel: Zoogdieren, vogels, hagedissen en andere slangen. De jongen voeden zich met hagedissen en grote insecten, zoals sprinkhanen.

Geslachtsonderscheid: Dit is nu eens niet te zien aan de staartlengte of aan de dikte van de

Afb. 2. *Malpolon monspessulanus*. Foto: C.C. de Haan.

staartwortel. Wel is het zo dat de mannetjes gemiddeld groter worden dan de vrouwtjes, en vrijwel altijd effen (meestal grijsgroen) van kleur zijn. De vrouwtjes zijn meestal bonter getekend en bruin gekleurd. Bovendien is er bij de ondersoort *Malpolon monspessulanus monspessulanus* een "zadelvlek" aanwezig, die bij de mannetjes tot op de zijden doorloopt, terwijl deze bij de vrouwtjes tot de rug beperkt blijft.

Voortplanting: De gemiddeld 10 (minimaal 4 tot meer dan 20) eieren worden in juli gelegd. De jongen kruipen in september/oktober uit hun ei.

Imponeergedrag: Deze slang kan enorm luid sissen, zowel bij het in- als uitademen, en is tamelijk agressief. De slangen kunnen zeer snel achter elkaar blijven toebijten. De beet is pijnlijk, maar niet gevaarlijk, zolang men zich niet intensief en langdurig laat bijten.

Officieel worden er twee ondersoorten erkend:

Malpolon monspessulanus monspessulanus (Hermann, 1804).

1804 *Coluber monspessulanus* Hermann, Obs. Zool., Vol. 1: 283. Terra typica: Montpellier, Frankrijk.

Malpolon monspessulanus insignitus (Geoffroy-Saint Hilaire, 1827).

1827 *Coluber insignitus* Geoffroy-Saint Hilaire in Savignyi, Desc. Egypt. Rept.: 147, 151, Taf. 7, Fig. 6. Terra typica: Beneden Egypte.

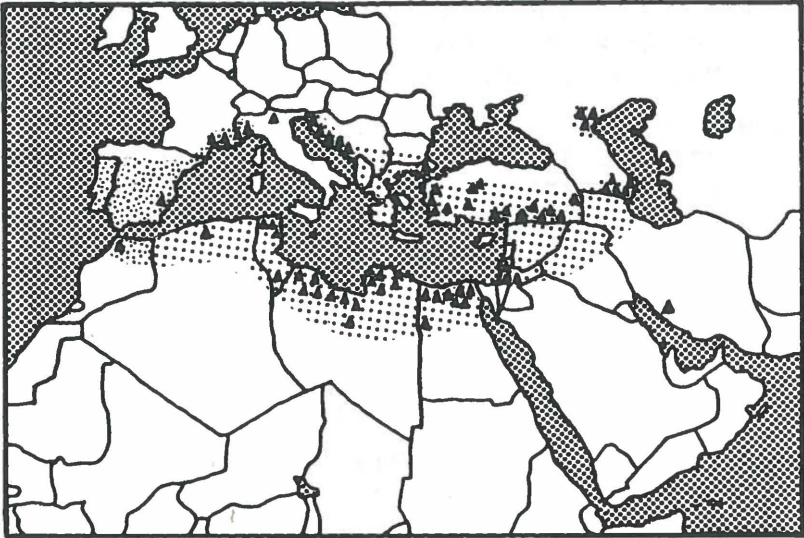
Het verschil tussen de beide ondersoorten is:

1. *M. m. monspessulanus* heeft meestal 19 rijen rugschubben, *M. m. insignitus* meestal 17.
2. *M. m. monspessulanus* heeft op de rug een grote, zwart of grauw gepigmenteerde regio, beginnend ca. 3 koplengten en eindigend ca. 6 koplengten achter de kop, de z.g. "zadelvlek". Deze vlek wordt echter pas zichtbaar op een leeftijd van 8 maanden (meestal pas op een leeftijd van 12-18 maanden). Bovendien is het deel van het lichaam vóór de vlek beduidend lichter gekleurd dan de rest van het lichaam achter de vlek.

Op grond van een kleiner aantal subcaudalen zou voor slangen uit het noordoostelijk deel van het verspreidingsgebied van *M. m. insignitus* de naam *M. m. fuscus* gelden. Ik heb niet voldoende gegevens over het aantal subcaudalen gevonden om dit te kunnen controleren. Zowel Mertens & Wermuth (1960) als Başoğlu & Baran (1980) plaatsen *fuscus* echter in de lijst met synoniemen van *M. m. insignitus*.

LITERATUUR

Anderson, John, 1898. Reptilia and Batrachia. In: Zoology of Egypt, Vol. 1. London. pp. i-xv, 1-371.

Kaart 2. Verspreidingsgebied van

- *Malpolon monspessulanus monspessulanus*
- *Malpolon monspessulanus insignitus*

- Anderson, John, 1901. A list of the reptiles and batrachians obtained by Mr. A. Blayney Percival in southern Arabia. Proc. Zool. Soc. London, 1901: 137-152.
- Andrada, Javier, 1980. Guía de campo de los Anfibios y Reptiles de la Península Ibérica. Ediciones Omega, Barcelona. pp. 1-159.
- Başoğlu, Muhtar & Ibrahim Baran, 1980. The Reptiles of Turkey, Part II: The Snakes (in Turk., Engl. summ.). Bornova, Izmir. pp. i-ix, 1-218.
- Boulenger, George A., 1896. Catalogue of the snakes in the British Museum (Natural History) Vol. III. London. pp. i-xiv, 1-727.
- Bruno, Silvio, 1977. Rettili d'Italia, Vol. II: Serpenti. Aldo Martello, Giunti. pp. 1-206.

- Corkill, N.L. & J.A. Cochrane, 1966. The Snakes of the Arabian Peninsula and Socotra. *J. Bombay Nat. Hist. Soc.*, Vol. 62 (3): 475-506, 1 map.
- Flower, Stanley Smyth, 1933. Notes on the Recent Reptiles and Amphibians of Egypt, with a List of the Species recorded from that Kingdom. *Proc. Zool. Soc. London*, 1933: 735-851.
- Gallagher, M.D., 1971. The Amphibians and Reptiles of Bahrain. *Bahrain*. pp. i-ii, 1-37.
- Haas, Georg & J.C. Battersby, 1959. Amphibians and Reptiles from Arabia. *Copeia*, 1959 (3): 196-202.
- Khalaf, Kamel T., 1959. Reptiles of Iraq with some notes on the Amphibians. *Ar-Rabitta Press*, Baghdad. pp. 1-96.
- Kramer, Eugen & Hans Schnurrenberger, 1958. Zur Schlangenfauna von Libyen. *D.A.T.Z.*, Vol. 11 (2): 56-59.
- , 1963. Systematik, Verbreitung und Ökologie der Lybischen Schlangen. *Rev. suisse Zool.*, Vol. 70 (27): 453-567.
- Leviton, Alan E. & Steven C. Anderson, 1967. Survey of the reptiles of the Sheikdom of Abu Dhabi, Arabian Peninsula, Part II: Systematic account of the collection of reptiles made in the Sheikdom of Abu Dhabi by John Gasparetti. *Proc. Calif. Acad. Sci.*, 4th Ser., Vol. 35 (9): 157-192.
- Marx, Hymen, 1968. Checklist of the reptiles and amphibians of Egypt. *Spec. Publ. U.S. Naval Med. Res. Unit*, No. 3, Cairo, Egypt. pp. 1-28.
- Mertens, Robert & Heinz Wermuth, 1960. Die Amphibien und Reptilien Europas. *Verlag Waldemar Kramer*, Frankfurt am Main. pp. i-ii, 1-264.

- Pasteur, G. & J. Bons, 1960. Catalogue des Reptiles actuels du Maroc. Révision de formes d'Afrique, d'Europe et d'Asie. Trav. Inst. Sci. Chérifien, Sér. Zool., Vol. 21: 1-132.
- Scherer, J., 1908. Ueber den Fang und das Freileben der *Coelopeltis producta* am Südrande des hohen Atlas. Blätter für Aq. Terr.kunde, Vol. 19 (2): 19-21, (3): 29-30.
- Steward, J.W., 1971. The Snakes of Europe. David & Charles, Newton Abbot. pp. 1-238.
- Villiers, A., 1975. Les serpents de l'ouest africain. Init. Etud. Afr. No. II, 3me éd., I.F.A.N., Dakar. pp. 1-195.
- Werner, Franz, 1919. Zool. Expedition nach dem Anglo-Aegyptischen Sudan (Kordofan) 1914. 4. Bearbeitung der Fische, Amphibien und Reptilien. Denkschr. Akad. Wiss. Wien, Vol. 96: 437-509.
- Werner, Yehudah L., 1971. Lizards and Snakes from Transjordan, recently acquired by the British Museum (Natural History). Bull. Brit. Mus. (Nat. Hist.), Zool., Vol. 21 (6): 215-256, pl. I-VI.

THE SNAKES OF THE GENUS MALPOLON.

By: A.B. van Woerkom, Baarnseweg 6-a, 3735 MG
Bosch en Duin, The Netherlands.

Contents: The genus *Malpolon* - Key to the species
and subspecies - Descriptions -
References.

THE GENUS *MALPOLON*

Malpolon Fitzinger, 1826

1826 *Malpolon* Fitzinger, Neue Classif. Rept., p.
29, 31. Species typica: *Natrix lacertina*
Wagler, 1824.

The snakes of the genus *Malpolon* are closely related to the Beaked snakes (genus *Rhamphiophis*) and the Sand snakes (genus *Psammophis*). Their distribution is southern Europe, North Africa and Southwest Asia. They are back-fanged colubrids and have one or two very large grooved fangs on either side of the upper jaw, situated approximately below the posterior border of the eye. The following species and subspecies are recognized:

Malpolon moilensis (Reuss, 1834)

Malpolon monspessulanus monspessulanus (Hermann,
1804)

Malpolon monspessulanus insignitus (Geoffroy,
1827)

KEY TO THE SPECIES AND SUBSPECIES

The different species and subspecies can be identified with the following key:

- 1a. One loreal; usually less than 68 subcaudals;
no furrows on the head and before the eyes ...
..... *Malpolon moilensis*

- b. Two loreals; 68 or more subcaudals; a deep furrow on the head and one furrow on each side before the eyes see 2
- 2a. Dorsals in 17 rows; adult snakes don't have a saddle-shaped spot on the back
..... Malpolon monspessulanus insignitus
- b. Dorsals in 19 rows; snakes older than about one year have a saddle-shaped spot on the back
..... Malpolon monspessulanus monspessulanus

DESCRIPTIONS

Malpolon moilensis (Reuss, 1834)

1834 *Coluber moilensis* Reuss, Mus. Senckenberg, Vol. 1: 142. Terra typica: Moila (Arabian coast of the Red Sea).

Kramer & Schnurrenberger (1963) state that *Malpolon moilensis* qua dentition, skull, scalation, defensive behaviour and habitat is more related to *Rhamphiophis oxyrhynchus* than to *Malpolon monspessulanus*. But they don't yet place *moilensis* in the genus *Rhamphiophis*.

From Kordofan (Sudan) Werner (1919) described *Malpolon cordofanensis*. Since Flower (1933) this species has been placed on the list of synonyms of *Malpolon moilensis*. Kramer & Schnurrenberger (1963), however, state that the differences between the two forms are so big that no confusion is possible.

Scalation: 1 Loral; 1 (seldom 2) preoculars; dorsals in 17 rows, just before the cloaca in 13 rows; 152-180 ventrals; 48-73 paired subcaudals. Snakes from Arabia and North Africa are clearly differentiated in the number of ventrals. Also the sexes are easy to keep apart when you know the origin of the specimen.

Arabia	♂♂	164-174	♀♀	174-180
N. Africa	♂♂	152-162	♀♀	157-174

(Data from Kramer & Schnurrenberger, 1963 and Leviton, 1967).

Length: Up to 91 cm (tail length 16,5 cm). The ratio of the tail length in respect of the total length is equal to both sexes: 17-20%.

Coloration: Grey to yellow on the back, with small brown or black spots. Behind the corner of the mouth one or two dark oblique stripes. The belly is uniform white or with reddish spots. See Fig. 1.

Distribution: From the the south of Morocco (only one time described from Fez), along the Sahara, via Egypt into Arabia, Iraq and Iran. These snakes are also found in Mauritania and in the rock-work of the main Sahara. See Map 1.

Habitat: In wells, with or without water, in wadis and in rock deserts with little vegetation.

Food: At night the snake catches lizards, mice, snakes and birds. They are easy to keep in a terrarium. Young snakes eat lizards.

Defensive behaviour: *Malpolon moilensis* (just as the cobra) can spread the neck to a "hood". After some time in captivity the snakes will loose this behaviour. In a beautiful story Scherer (1908) describes this behaviour in the nature.

Poisonousness: Kramer & Schnurrenberger (1958) have reported a case of snakebite, in which the victim just escaped from death. Some fingers had to be amputated and up to three months after the bite the victim regularly fell in a swoon and was absent-minded.

Mice are killed instantly.

Malpolon monspessulanus (Hermann, 1804)

1804 *Coluber monspessulanus* Hermann, Obs. Zool.,
Vol. 1: 283. Terra typica: Montpellier,
France.

The facial expression of these snakes is well known and probably the easiest way to recognize them from other species.

English name: Montpellier snake.

Scalation: 2 Loreals; 1 preocular; dorsals in 17 (eastern subspecies) or 19 (western subspecies) rows, just before the cloaca in 15 rows; 160-190 ventrals; 68-102 paired subcaudals.

Length: Up to 200 cm (tail length 35 cm).

Colouration: The young are olive-coloured to brownish-grey, with a middorsal row of large brown spots and two or three rows of white and black lateral spots. The head has a pattern of light coloured streaks and spots on the top of the head and on the supralabials. See Fig. 2. The adult snakes are uniform olive-coloured to spotted reddish-brown. The sides are often a bit darker coloured with white spots. The belly is yellowish white, with or without brown or olive-coloured spots, sometimes uniform black. The females are more variegated than the males are. Confer "Sexual dimorphism" and "Sub-species".

Distribution: From Morocco along the coast of North Africa into Arabia, Iraq, Iran, Middle East, Caucasus, Kazakhstan, Turkey, southern parts of the Balkan Peninsula, along the Adriatic in Yugoslavia, in Italy in Trentino (isolated) and west of Genua, southern France, Spain and Portugal.

In the Mediterranean on Cyprus and on the Greek islands: Samiopoula (Jaap van Wingerde,

pers. comm.), Hios (Chios), Euboea, Skopelos, Samothrāki, Zakynthos, Kefalinia, Korfoe (Kerkyra) and Thassos.

On the Yugoslav islands: Cres, Krk, Čioco, Drvenik Mali, Šolta, Brač, Korčula, Mliet, Hvar and Sipan.

And last but not least on the Tunesian island Lampedusa.

Marx (1968) states that the species doesn't occur in the Sinai. In the 19th century one specimen was described from the Sinai, but Marx doubts the right determination.

Habitat: All kinds of dry areas with mainly low vegetation. In the mountains up to about 2000 m.

Food: This snake is an active hunter on mammals, birds, lizards and other snakes. The young feed on lizards and large insects such as grasshoppers.

Sexual dimorphism: You cannot recognize the sexes on the tail length or the width of the base of the tail. Males grow longer than females and usually are more or less uniform in colour. Females are more variegated.

In *M. m. monspessulanus* the males have a dorso-lateral saddle-shaped spot, while in females the spot is dorsal only.

Reproduction: The 4 to more than 20 eggs (average about 10) are laid in July. The young hatch in September/October.

Defensive behaviour: This snake can hiss loudly, while breathing both in and out, and is quite aggressive. The snake can keep on biting quickly after each other. The bite is painful but not dangerous.

Two subspecies are officially recognised:

Malpolon monspessulanus monspessulanus (Hermann, 1804)
1804 *Coluber monspessulanus* Hermann, Obs. Zool.,
Vol. 1: 283. Terra typica: Montpellier,
France.

Malpolon monspessulanus insignitus (Geoffroy-Saint Hilaire, 1827)
1827 *Coluber insignitus* Geoffroy-Saint Hilaire in
Savignyi, Desc. Egypt. Rept.: 147, 151, Taf.
7, Fig. 6.

The differences between both subspecies are:

1. *M. m. monspessulanus* usually has 19 rows of dorsals, while *M. m. insignitus* has 17.
2. *M. m. monspessulanus* has a black or grey pigmented saddle-shaped spot on its back, beginning about three head-lengths and ending about six head-lengths behind the head. The spot is visible for the first time at an age of 8 months (but usually at an age of 12-18 months). Also the part of the body before the spot is remarkable lighter than the rest of the body behind the spot.

Based on a smaller number of subcaudals the snakes from the northeastern part of the range of *M. m. insignitus* sometimes are called *M. m. fuscus*. I could not find enough data on the number of subcaudals to confirm or reject it. Mertens & Wermuth (1960) as well as Başoğlu & Baran (1980), however, place *fuscus* on the list of synonyms of *M. m. insignitus*.

REFERENCES

See Dutch text.